

# Studieplan for design og søm av klær (60 studiepoeng)

Studiet bygger på studieplan godkjent av Høgskolestyret 15.06.2000.

Studieplanen gjelder for studieåret 2003/2004.

|                                                                   |          |
|-------------------------------------------------------------------|----------|
| <b>STUDIEPLAN FOR DESIGN OG SØM AV KLÆR (60 STUDIEPOENG).....</b> | <b>1</b> |
| INNLEDNING .....                                                  | 1        |
| MÅL .....                                                         | 1        |
| INNHOOLD .....                                                    | 2        |
| ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTER .....                                | 3        |
| VURDERING .....                                                   | 4        |
| PENSUM .....                                                      | 5        |

## Innledning

Design og søm av klær er et spesialiseringsstudium innenfor design og utforming av klær. Den tar sikte på å gi arbeid innenfor skoleverk, kursvirksomhet og håndverk og industri. Grunnleggende kunnskaper innenfor ideutvikling, design og utforming er hovedelementer i studiet.

## Kompetanse

Studiet kan tas som del av en treårig bachelorgrad (180 studiepoeng) eller som videreutdanning.

Studiet tar sikte på å gi fordypning i området klær og formidlingsarbeid i forhold til arbeid i grunnskole, videregående opplæring, formgivning-, kunst- og håndverksfag. Studiet kan også danne grunnlag for eget skapende arbeid.

## Opptakskrav

Generell studiekompetanse og dokumenterte kunnskaper og ferdigheter i formgivingsfag eller kunsthåndverk etter nærmere regler gitt av Høgskolen i Oslo. Nærmere informasjon om generelle og spesielle opptakskrav finnes på nettstedet [www.hio.no](http://www.hio.no). Det generelle og spesielle opptakskravet er basert på forskrift fastsatt av departementet.

## Omfang

Studiet har et omfang på 60 studiepoeng og er organisert som et heltidsstudium over ett studieår.

## Mål

Ved fullført studium skal studentene ha tilegnet seg kunnskaper, ferdigheter og holdninger som gjør dem i stand til å designe og fremstille klær. Videre skal de kunne grunnleggende tekstil- og drakthistorie.

Gjennom arbeidet med faget skal studentene tilegne seg kunnskaper, ferdigheter og holdninger om design og fremstilling av klær slik at de kan:

1. Designe og utforme klær med høy estetisk og teknisk-funksjonell kvalitet
  - Innhente og utvikle ideer for design av klær
  - Formgi og fargesette ideene på ulike måter
  - Lage motetegninger og skisser
2. Utforme klær med høy estetisk og teknisk-funksjonell kvalitet
  - Lage arbeidstegninger, konstruere og forme mønstre
  - Mestre aktuelle produksjonsteknikker
  - Eksperimentere med tekniske løsninger
3. Drøfte estetiske og tekniske kvaliteter i produktene samt redegjøre for fagområdets historie og tradisjoner

Gjøre rede for grunnleggende virkemidler i formgiving av klær  
Presentere ideer verbalt  
Redegjøre for fagtermer og begreper  
Bedømme klærs estetiske og teknisk-funksjonelle kvaliteter  
Drøfte fagstoff i en didaktisk sammenheng.

## Innhold

Studiet omfatter følgende hovedemner:

1. Estetisk skapende virksomhet.
2. Teknikker, redskaper og materialer.
3. Fagdidaktikk.
4. Kunst, kultur og miljø.
5. Forsøks- og utviklingsarbeid – fordypningsoppgave.

Hovedemnet **”Estetisk skapende virksomhet”** består av følgende delemner:

Design, idéutvikling og utprøving av materialer

Estetiske funksjoner (proporsjoner; balanse; harmoni; kontrast; bevegelse; rytme)

Formalestetiske virkemidler (linje; tekstur; form; farge)

**Klær som bærere av budskap.**

I hovedemnet legges det vekt på å se klær som visuelt uttrykk for ulike budskap i en skapende prosess. Det skal lages ulike typer klær, og basisplagg som skjørt, bukser og overdelsplagg vil være grunnleggende emner i undervisningen. Funksjonelle og estetiske krav vil hele tiden vurderes og diskuteres.

Det arbeides videre med formgiving av klær gjennom ideutkast i form av skisser, tegning av klær og arbeidstegning. Arbeidsstoffet skal omfatte sentrale formale estetiske virkemidler som linje, tekstur, form og farge. Det vil også bli lagt vekt på bruk av estetiske funksjoner som proporsjonering, balanse, harmoni, kontrast, bevegelse og rytme. Ulike stoff og materialtyper, innleggsstoffer, og forstoffer blir vurdert og diskutert for å finne best egnet materiale for ulike sømoppgaver.

Hovedemnet **”Teknikker, redskaper og materialer”** består av følgende delemner:

Skisse- og tegneteknikker

IKT, introduksjon

Mønsterkonstruksjon og mønsterforming

Sømteknikker

Teknisk tegning

Basisplagg.

I hovedemnet gis det innføring i IKT i tegning, form, farge mønsterforming og konstruksjon. Studentene skal arbeide med og kunne konstruere, modellere og forme enkle mønster til ulike typer klær. Mønsterforming vil bygge på ferdige grunnmønstre med ulike viddetillegg og individuelt konstruerte mønstre av enkle plaggtyper. Kroppskunnskap, måltaking og standardstørrelser for framstilling av klær inngår i denne undervisningsdelen. Enkel modellering av grunnformer på byste vil danne basis for forståelse av 3-dim. form og forståelse for mønsterforming/konstruksjon. Enkle draperinger, modellering av vide plaggtyper og krager vil være praktiske øvelser for forståelse av form og volum. Samtidig vil det gi erfaring i innretting av plagg. Videre vil ulike sømteknikker bli vist og diskutert i forhold til materiale og bruksområde. Studentene må og eksperimentere med teknikk i forhold til det ferdige produktets kvalitet. Teknisk tegning gjennomgås og inngår som del av arbeidsbeskrivelser for undervisning eller produksjon av egne eller andres søm-arbeider.

Hovedemnet innebærer videre at studentene skal tilegne seg sømfagets grunnleggende begreper og teorier i tilknytning til faglige emner. Materialvalg, materialbehandling og hensiktsmessige produksjonsmetoder vil være nødvendige diskusjons- og undervisningstemaer. Gjennom teoretisk kunnskap og praktisk utprøving skal studentene lære seg å vurdere og analysere disse sidene av faget.

Det teoretiske og praktiske arbeidet skal konkretiseres i ferdige produkter. Studentene skal øve seg i å analysere og vurdere de ferdige produktene i forhold til estetiske, funksjonelle, tekniske og kommunikative faktorer.

I hovedemnet ”**Fagdidaktikk**” fokuseres det på fagdidaktikk som del av studiet. Arbeidsmåter og kunnskapstillegning skal preges av fagdidaktisk analyse og tenkning. I løpet av studieåret skal studentene få anledning til å planlegge, gjennomføre og vurdere et prosjekt av faglig eller formidlende karakter.

Hovedemnet ”**Kunst, kultur og miljø**” består av følgende delemner:

Tekstilhistorie

Fiber. Tekstil materiallære og teknikker.

Her studeres emner fra kunstens og fagets historie som belyser spesialiseringsfagets plass og betydning i samfunn og lokalmiljø. Tekstilhistorie er en nødvendig del av sømfagets historie, og kan også være en betydelig inspirasjonskilde til design av klær i vår tid.

I hovedemnet ”**Forsøks- og utviklingsarbeid – fordypningsoppgave**” skal det lages en avsluttende fordypningsoppgave hvor temaet for oppgavene skal ha tilknytning til design og utforming av klær og kan være av teoretisk, praktisk og/eller pedagogisk karakter. Dette kan være kunstfaglig utviklingsarbeid, utprøving av materialer, redskaper eller teknikker. For studenter som har lærerutdanning kan det om ønskelig knyttes et pedagogisk utviklingsarbeid til fagområdet.

## Organisering og arbeidsmåter

### Organisering

Studiet er i stor grad basert på at læringen foregår sammen med andre. En slik læreprosess krever samvær og samarbeid over tid. Det forutsettes derfor – selv om det ikke er noe generelt krav om tilstedeværelse i undervisningen – at studentene i hovedsak er tilstede i undervisningen og gjør seg kjent med kunnskapsinnholdet i denne.

Studiet er tilrettelagt slik at den enkelte students tidligere kunnskaper i faget kan bli videreutviklet, og slik at studentenes spesielle behov og særinteresser innen enkelte faglige områder kan tilgodesees.

### Arbeidsmåter

Arbeidsmåter i studiet er teoretiske og praktiske studier, øvelser og oppgaveløsninger.

### Arbeids- og dokumentasjonsformer

Aktuelle arbeids- og dokumentasjonsmåter er forelesninger og andre typer undervisningstilbud, gruppearbeid, kollokvier og selvstudier. Bedriftsbesøk med eventuell utplassering og samarbeid vil bli forsøkt lagt inn som del av studiet.

På flere områder er tilstedeværelse i undervisningen fastsatt som del av arbeidskravet. Det er også knyttet arbeidskrav til hver hovedkomponent. Arbeidskravene i hver hovedkomponent må være innfridd av studenten og resultatet godkjent av faglærer før studenten kan avlegge eksamen. Se nærmere informasjon om dette i avsnittet ”Arbeidskrav”. Informasjon om arbeidskrav og obligatorisk tilstedeværelse i undervisningen er også gitt i undervisningsplanen. Se avsnittet ”Undervisningsplaner”.

### Undervisningsplaner

Undervisningsplan utarbeides med utgangspunkt i studieplanen. Denne gir nærmere informasjon om arbeidskrav. Arbeidskrav omfatter obligatoriske oppgaver og tilstedeværelse og/eller deltakelse i undervisningen. Undervisningsplan deles ut av ansvarlig lærer for studiet ved semesterets/studiets begynnelse.

### Arbeidskrav

Innfrielse og godkjenning av arbeidskrav danner forutsetningen for å få avlegge eksamen. Arbeidskravet omfatter også undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om tilstedeværelse og/eller deltakelse. Se undervisningsplanen for nærmere informasjon.

Arbeidskravene i Design og søm av klær omfatter:

1): Innlevering av tre (3) praktisk-estetisk skapende arbeider i design. Oppgavene gis av faglærer. I tilknytning til de ulike oppgavene lager studenten også en skriftlig dokumentasjon på min./maks. 5-10 sider i tillegg til designdelen. Refleksjon, redegjørelse for ideutvikling og valg av materialer og teknikker samt egenvurdering skal følge oppgavene.

2): En fordypningsoppgave. Denne skal leveres i midten av mai. Studentene velger emne i samråd med lærerne. Emnet skal ha tilknytning til design og formgivning av klær og kan være kunstfaglig utviklingsarbeid, utprøving av materialer, redskaper eller teknikker. For studenter som har lærerutdanning kan det om ønskelig knyttes et pedagogisk utviklingsarbeid til fagområdene. Fordypningsoppgaven skal ha et omfang på seks ukers arbeid. Fordypningsoppgaven utgjør del av grunnlaget for sluttkarakteren (se avsnittet ”Avsluttende vurdering”).

3): Deltakelse i kurs i ”Tekstilhistorie” eller ”Fiber. Tekstil materiallære og teknikker”. Kursene inkluderer avsluttende kursprøve. Kurs og avsluttende prøve må være vurdert til ”Godkjent” av faglærer før studenten kan meldes opp til eksamen. Studenter som allerede har godkjent kurs i tekstilhistorie eller tekstillære velger et annet av de tilvalgsfag (kurs) avdelingen til enhver tid tilbyr. Kursplaner for tilvalgsfag deles ut av kurslærer.

Se undervisningsplanen for nærmere informasjon.

Følgende undervisnings- og veiledningssituasjoner har krav om tilstedeværelse - kunnskapsinnholdet i disse kan bare tilegnes ved tilstedeværelse i undervisningen og kan ikke prøves ved ordinær eksamen:

- a). faglige innføringer knyttet til praktisk-estetisk skapende arbeid
- b): felles drøftinger og vurdering underveis og til slutt i forhold til obligatoriske studieoppgaver
- c): erfaringsinnhenting i verksteder
- d): gruppeprosjekter.

Se undervisningsplanen for nærmere informasjon.

Studenter som har mer enn 20 prosent fravær i undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om tilstedeværelse og/eller deltakelse, tilfredsstiller ikke arbeidskravene og vil derfor ikke bli meldt opp til eksamen.

Studenter som står i fare for å overskride fraværskvoten, får skriftlig melding om dette.

Se også ”Interne retningslinjer for gjennomføring av studier ved Avdeling for estetiske fag”.

## Vurdering

Det foretas en kontinuerlig prosessvurdering av studiet i dialog mellom faglærer og studenter. Det foretas også en løpende vurdering av studentenes arbeid og innsats i forhold til studiets mål.

Forutsetningen for å få avlegge eksamen er at arbeidskravene er innfridd og resultat godkjent. Se for øvrig ”Arbeidskrav” under avsnittet *Organisering og arbeidsmåter* (foran) samt ”Interne retningslinjer for gjennomføring av studier ved Avdeling for estetiske fag”.

## Avsluttende vurdering

Eksamen omfatter følgende to komponenter som utgjør grunnlaget for sluttkarakteren:

1. Vurdering av **to praktisk-estetisk skapende arbeider og oppgaver inklusiv fordypningsoppgave med skriftlig dokumentasjon** (sensureringen omfatter også arbeidsforsøk og praktiske arbeider, skisser, arbeidstegninger og presentasjonstegninger). Det praktisk-estetisk skapende arbeidet og oppgavene vurderes på grunnlag av følgende kriterier:

- a): evne til refleksjon og analyse i skriftlig dokumentasjon;
- b): kvaliteter i idé, prosess og produkt;
- c): bruk av materialer og teknikker.

Denne komponenten teller 90 prosent av karaktergrunnlaget.

2. Individuell **fire timers skriftlig eksamen**. Skriftlig eksamen vurderes på grunnlag av følgende kriterier:

- a): teoretisk kunnskap innenfor hovedemnene i studiet
- b): evne til å kombinere teori og praktisk kunnskap
- c): evne til analyse og refleksjon
- d): evne til å konkretisere bruk av estetiske virkemidler

Denne komponenten teller 10 prosent av karaktergrunnlaget

Studenter som på grunn av gyldig fravær ikke avlegger en eller flere av de komponenter som omfattes av ordinær eksamen, eller som får vurderingen ”F” eller ”Ikke bestått” på en eller flere av de komponenter som

omfattes av ordinær eksamen, kan melde seg opp til utsatt/ny eksamen/vurdering i denne/disse. Utsatt/ny eksamen arrangeres tidlig i påfølgende semester. Vilåårene for å gå opp til utsatt/ny eksamen er behandlet i *Forskrift om eksamen ved høgskolen i Oslo*. Oppmelding til utsatt/ny eksamen gjøres skriftlig og sendes avdelingsadministrasjonen. Nærmere informasjon om tidspunkt for utsatt/ny eksamen finnes på nettstedet "Eksamen" på [www.hio.no](http://www.hio.no).

Ved fremstilling til utsatt/ny skriftlig eksamen avlegges en fire timers skriftlig eksamen som til ordinær eksamen. Ved fremstilling til *utsatt/ny* eksamen i praktisk-estetisk skapende arbeider og oppgaver, leveres alle arbeider og/eller oppgaver som til ordinær eksamen. Ved fremstilling til *ny* eksamen skal de arbeider og/eller oppgaver som ble vurdert til "F" eller "Ikke bestått" til ordinær eksamen, være bearbeidet/forbedret.

Praktisk-estetisk skapende arbeider og oppgaver som skal sensureres i forbindelse med utsatt/ny eksamen, leveres institusjonen etter nærmere avtale, men senest på dato for utsatt/ny fire timers individuell skriftlig eksamen i Design og søm av klær.

De delkarakterer som utgjør grunnlaget for sluttkarakteren fastsettes av faglærer (intern sensor) og ekstern sensor. Det gis én sammenfattende sluttkarakter etter gjeldende karakterskala.

## Pensum

Litteraturlisten består av obligatorisk pensum og tilleggslitteratur. Avsluttende vurdering omfatter obligatorisk pensum. Obligatorisk pensum utgjør om lag 1500 sider. Litteraturlisten fornyes kontinuerlig i forbindelse med nyutgivelser. Mindre justeringer av pensum godkjennes av studieleder.

Studentene vil få orientering om faglitteratur og bruk av bibliotek.

## Obligatorisk litteratur

Bergerud, Øivind. Å tegne klær. Oslo. Tell forlag. 1993 (160 s.).

Boyes, Janet. Essential Fashion Design. London.Bt Batsford Ltd. 1998 (94 s.).

Braddock, Sarah E. And O'Mahony, Marie. Techno textiles - Revolutionary fabrics for fashion and design, Thames and Hudson 1998 (192s.).

Eberle, Hannelore. Fagtegnning, søm. Oslo. Yrkeslitteratur as. 1998 (158 s).

Hamre Ida, Hanne Meedom. Tøi og funktion. København. Borgen. 1978 (139 s.).

Haugsand Rigmor, Toril Blomquist. Søm og materialformgiving 2. Oslo. Yrkeslitteratur as. 1996 (188 s.).

Stöhlmacher Nanne. Informasjonsteknologi. Oslo. Yrkeslitteratur ans. 1994 (182 s).

Zimmer, Sissel. Innføring i teknisk tegning for sømfag. Oslo. Aschehoug &Co. 1980

Øberg, Inger ock Hervor Ersmann. Mønsterkonstruktion:Damkläder. (150 s.).

Bokforlaget Natur och Kultur. Konstruksjons- ock plaggmåttlistor. (186 s.). Styrelsen for teknisk utveckling. Borås. Centraltryckeriet AB. 1996.

Lærerenes egne notater (ca. 100 sider)

Aktuelle læreplaner og fagplaner

Aktuelle artikler med fagdidaktisk innhold

## Tilleggslitteratur

Amundsen, Britt Ring. Mønsterlære og pelsdesign ( s. 7-81).Oslo. Yrkeslitteratur as. 1998 (74 s.).

Amundsen, Britt R. Formgiving med datamaskin. Oslo. Yrkesopplæring ans. 1993.

Berg, Haldis. Mønsterkonstruksjon og tilskjæring. Oslo. Yrkeslitteratur as. 1997.

Bergstøl, Randi. Tekstiler. Oslo. Yrkeslitteratur as. 1990.

Bray, Natalie. Dress pattern designing. London. Granada. 1979.

Bray, Natalie. Dress fitting. London. Crosby Lockwool Staples. 1970.

Dyrdal, Aud. Skjorte og blusemodeller: rasjonelle sømmetoder. Oslo. Yrkesopplæring ans. 1989.

Dyrdal, Aud. Bukser: rasjonelle sømmetoder. Oslo. Yrkesopplæring ans. 1990.

Dyrdal, Aud. Fritidsjakker: rasjonelle sømmetoder. Oslo. Yrkesopplæring ans. 1991.

Frost, Elsa. Grunnrisskonstruksjon: klær for funksjonshem. 2utg. Oslo. Yrkesopplæring. 1987.

Helland, Bibbi. Forming av klær. (hele). Oslo. Yrkeslitteratur as. 1990 (137 s).

Gaarder, Klara. Mønsterforming. Oslo. Yrkesopplæring ans. 1989.

Haugsand, Rigmor. Mønsterkonstruksjon og modellering. Oslo. Yrkeslitteratur as. 1996.

Hansen, Ethel Ribe, Lie 1982. Syning i strækstoffer

Klemp, Morten Ø. og Tom Walaker. Arbeidsteknikk. Oslo. Yrkeslitteratur as. 1996.

Kristoffersen, Kirsten Holtermann. Drakthistorie. Oslo. Yrkesopplæring ans. 1997.

Meedom, Hanne. Bukser: form og funktion. København. Borgen, 1983.

Molden, Inger Flægstad. "Bukser". Oslo. Yrkeslitteratur as. 1993.

Nilsen Gerd Uri og Kjell Nilsen. Materialkunnskap. (Oversatt fra tysk) Oslo. Yrkeslitteratur as. 1995.

Silverberg, Lily & Martin Shoben. The Art of dress modelling, shape within shape. Oxford. Butterworth Heinemann. 1992.

Stokke, Svanhild. Bransjekunnskap. Oslo. Yrkeslitteratur as. 1993.

Taylor, Patrick J. & Martin M. Shober. Grading for the Fashion Industry. The theory and practice. London. Hutchinson. 1984.

Tuit, Ann. Fitting. London. Heinemann. 1978.

Wintzell, Inga. Jeans och jeanskultur. Stockholm. Nordiska musèet. 1983.

Zimmer, Sissel og Lise Marie Lyng. Forkunnskaper i sømfag.. Aschehoug. 1992.

Øberg, Inger og Hervor Ersmann. Mønsterkonstruktion.herrkläder. Stockholm. LT`s förlag. 1989.

Oppdatert pr. 24.04.2001.